

KRİZ KOŞULLARINDA UZLAŞMANIN KOŞULLARI

Aydınlık Gazetesi, 22 Nisan 2019

Yıldırım Koç

AKP Türkiye'yi yönetemiyor. İşsizlik tırmanıyor. Sanayi çöküyor. Enflasyon oranı artıyor. 16 milyon işçinin gerçek gelirleri hızla azalıyor.

Aç tilki fırın yıkar. Hele fırının bekçileri yoksa.

İnsanlar giderek artan bir ekonomik sıkıntı yaşıyor. AKP ise mahalli idare seçimlerinde güç kaybetti. Bu iki koşul bir araya geldiğinde, kendiliğindenci kitle hareketleri gelişir.

İşverenlerin bir bölümü işyerlerini kurtarmak için büyük çaba gösteriyor. Hiçbirimiz Türkiye'nin üretici işyerlerinin kapanmasını istemeyiz. Tam tersine, Türkiye'nin ithalattan yerli üretime ve yerli üretim içinde de milli üretime geçmesini savunuruz.

Ancak bu süreçte işverenler iki seçenekten birini seçmek zorundadır.

İŞVERENLERİN ÖNÜNDEKİ İKİ SEÇENEK

Birinci seçenek, 12 Eylül Darbesi sonrasında ve ANAP iktidarları döneminde 1989 yılına kadar izlenen yoldur. Bu seçenek, işçi hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması ve gerçek işçi gelirlerinin ciddi biçimde düşürülerek, işgücü maliyetlerinin azaltılması ve üretilen malların rekabet gücünün artırılmasıdır.

İkinci seçenek, öncelikle de büyük servet sahiplerinin fedakarlıkta bulunması temelinde işçilerle anlaşarak sorunları çözüme çabasıdır.

Birinci seçenek çözümsüzlüktür. Bugün Türkiye'de 12 Eylül sonrasında diktatörlüğü yok. Ayrıca günümüzün işçisi (işçilerin küçük bir bölümü değil, milyonlarcası), 1980 yılının işçisinden çok daha eğitilmiş ve deneyimli. Bu yola başvuran işverenler, sınıf çatışmasının daha da şiddetlenmesine yol açar. Geçinmek, kredi kartı ve tüketici kredisi borçlarının taksitlerini ödeyebilmek, çocuklarının taleplerini karşılayabilmek isteyen işçiler, aralarındaki her türlü farklılığı kenara koyarak, çok sert tepki gösterir. Bu süreçte kimse "ülke çıkarı" veya "vatan" kaygılarıyla hareket etmez. "Bana düşmanca davranana ben de aynı şekilde karşılık veririm" anlayışı hakim olur. Göze göz, dişe diş bir kavga başlar.

İkinci seçeneğin ise hem ülkemiz için, hem de üretim birimlerinin zarar görmeden faaliyetini sürdürebilmesi ve işçilerin işsizliğe terkedilmemesi açısından büyük yararı vardır.

Bu konuda kararı verecek olan, işçiler değil, işverenlerdir. Birinci seçeneği seçerlerse, kitlesel işçi tepkilerinin nereye gideceği belli olmaz. İkincisini seçerler ve kendileri de gerekli fedakarlıkta bulunurlarsa, çözüm mümkündür.

İŞVERENLER NE YAPARSA İŞÇİLERİ İKNA EDEBİLİR

Herkes akıllı. Benim de kimseye akıl öğretme gibi bir niyetin yok; haddim de değil zaten. İşverenler, büyük bir bilgi ve tecrübe birikimiyle karar veriyor. İşçiler de büyük bir bilgi ve tecrübe birikimiyle ve hayatın zorlamasıyla, işverenlerin verdiği karara tepkilerini belirleyecek. Ancak işverenlerin işçilerle bir uzlaşma sağlayabilmelerinin bazı önkoşulları var. Bu önkoşullar gerçekleştirilmezse ve hele hele birinci seçenek tercih edilirse, aç tilkilerin fırın yıktığını göreceksiniz.

Ekonomik krizde işçilerden fedakarlık isteyen işveren, krizin işletmeyi nasıl etkilediğini işçilerin temsilcilerine tüm açıklığıyla anlatmalı. İşçi temsilcilerinin işletmenin yönetiminde belirli bir ölçüde söz sahibi olması sağlanmalı. Geçmişte çok tartışılan "yönetime katılma"nın ilk adımı, ekonomik kriz dönemlerinde atılabilir. İşletmenin gerçek ve doğru hesaplarını işçi temsilcilerine göstermekten çekinen bir işverenin iyi niyetinden söz edilemez.

İşyerindeki toplu iş sözleşmesine veya sendikasız işyerlerinde işçilerin temsilcileriyle imzalanacak sözleşmelere (takım sözleşmelerine), işçilerin iş güvencesini hemen ve ayrıca krizin aşılması sonrasında da artıran hükümler konmalı.

Sendika üyesi olan işçilerin işten atılmasına son verilmeli.

İşyerlerinde en önemli konulardan biri, çalışma düzeninin biçimlendirilmesinde ve değiştirilmesinde işçilerin de söz hakkıdır. Bu söz hakkı sağlanmalı. İşçileri canından bezdirici (yıldırıcı, “mobbing”) uygulamalarından kaçınılmalı.

Çalışma süreleri işçiler lehine yeniden düzenlenmeli.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri artırılmalı.

İşçiler, bu konularda işverenlerin attığı olumlu adımları görürlerse, derinleşen ekonomik kriz koşullarında işyerine sahip çıkarlar. İşverenler bunları yapmaz ve baskı yoluna başvurursa, işçiler de ona uygun davranır.